

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC KINH TẾ VÀ QUẢN TRỊ KINH DOANH

ĐÀO VIỆT ANH

**MỘT SỐ GIẢI PHÁP NHẪM
HOÀN THIỆN CÔNG TÁC QUẢN LÝ THU BHXH
KHU VỰC KINH TẾ NGOÀI QUỐC DOANH
TRÊN ĐỊA BÀN TỈNH THÁI NGUYÊN**

Chuyên ngành: Quản lý kinh tế

Mã số: 60.34.01

LUẬN VĂN THẠC SĨ KINH TẾ

Người hướng dẫn khoa học: TS. PHẠM QUỐC CHÍNH

Thái Nguyên, năm 2012

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan luận văn này do chính tôi thực hiện, dưới sự hướng dẫn khoa học của TS. Phạm Quốc Chính, số liệu và kết quả nghiên cứu trong luận văn này hoàn toàn trung thực và chưa được sử dụng để bảo vệ bất kỳ một công trình khoa học nào khác, các thông tin, tài liệu trích dẫn trong luận văn đã được chỉ rõ nguồn gốc. Mọi sự giúp đỡ cho việc hoàn thành luận văn đều đã được cảm ơn. Nếu sai tôi xin chịu mọi trách nhiệm.

Thái Nguyên, ngày   tháng   năm 2012

Học viên

Đào Việt Anh

LỜI CẢM ƠN

Để hoàn thành luận văn này, tôi xin chân thành cảm ơn Ban Giám hiệu, Phòng Đào tạo, Khoa Sau Đại học, cùng các thầy, cô giáo trong trường Đại học Kinh tế và Quản trị Kinh doanh Thái Nguyên đã tận tình giúp đỡ, tạo mọi điều kiện cho tôi trong quá trình học tập và thực hiện đề tài.

Đặc biệt xin chân thành cảm ơn **TS. Phạm Quốc Chính** đã trực tiếp hướng dẫn, chỉ bảo tận tình và đóng góp nhiều ý kiến quý báu, giúp đỡ tôi hoàn thành luận văn tốt nghiệp.

Tôi xin chân thành cảm ơn cán bộ, lãnh đạo Bảo hiểm xã hội tỉnh Thái Nguyên, phòng tổng hợp Cục thống kê tỉnh Thái Nguyên đã tạo mọi điều kiện giúp đỡ cho tôi hoàn thành luận văn này.

Cuối cùng tôi xin chân thành cảm ơn cơ quan, gia đình, bạn bè, đồng nghiệp đồng viên, giúp đỡ tôi hoàn thành luận văn này.

Thái Nguyên, ngày 10 tháng 9 năm 2012

Tác giả luận văn

Đào Việt Anh

MỤC LỤC

Lời cam đoan.....	i
Lời cảm ơn	ii
Mục lục.....	iii
Danh mục các từ viết tắt.....	vii
Danh mục các bảng	viii
Danh mục các sơ đồ, biểu đồ	ix
PHẦN MỞ ĐẦU	1
1. Sự cần thiết phải nghiên cứu	1
2. Mục tiêu nghiên cứu.....	2
3. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu.....	3
4. Những đóng góp mới của luận văn	3
5. Kết cấu của luận văn	3
Chương 1: MỘT SỐ VẤN ĐỀ VỀ BẢO HIỂM XÃ HỘI KHU VỰC KINH TẾ NGOÀI QUỐC DOANH Ở NƯỚC TA	4
1.1. Khái quát về bảo hiểm xã hội	4
1.1.1. Sơ lược sự ra đời và lịch sử phát triển của BHXH.....	4
1.1.2. Bản chất và chức năng của Bảo hiểm xã hội	8
1.1.2.1. Bản chất của Bảo hiểm xã hội	8
1.1.2.2. Chức năng của Bảo hiểm xã hội	10
1.1.3. Vai trò của BHXH.....	11
1.1.3.1. Vai trò của BHXH đối với người lao động và gia đình của họ	11
1.1.3.2. Vai trò của BHXH đối với xã hội.....	11
1.1.3.3. Vai trò BHXH đối với nền kinh tế thị trường	12
1.1.4. Hệ thống các chế độ, quỹ và những vấn đề cơ bản về quản lý thu Bảo hiểm xã hội... 13	
1.1.4.1. Hệ thống các chế độ Bảo hiểm xã hội.....	13
1.1.4.2. Quỹ bảo hiểm xã hội	14
1.1.4.3. Những vấn đề cơ bản về quản lý thu Bảo hiểm xã hội	16
1.2. Vài nét về khu vực kinh tế ngoài quốc doanh	18

1.2.1. Khái niệm và thành phần của khu vực kinh tế ngoài quốc doanh	18
1.2.2. Đặc điểm chung của khu vực kinh tế ngoài quốc doanh	19
1.3. Quá trình phát triển khu vực kinh tế ngoài quốc doanh	25
1.4. Vai trò của khu vực KTNQD đối với nền kinh tế quốc dân	26
1.4.1. KVKTND tạo thêm công ăn việc làm, góp phần làm giảm tỷ lệ thất nghiệp	26
1.4.2. Khơi dậy và phát huy tiềm năng của một bộ phận lớn dân cư tham gia vào công cuộc xây dựng đất nước, đẩy mạnh tăng trưởng kinh tế.....	27
1.4.3. Hình thành và phát triển các DNNQD, góp phần xây dựng đội ngũ các nhà Doanh nghiệp Việt Nam	28
1.4.4. Kinh tế khu vực NQD thúc đẩy chuyển dịch thành phần kinh tế	28
1.4.5. Kinh tế khu vực NQD góp phần xây dựng quan hệ sản xuất mới phù hợp, thúc đẩy lực lượng sản xuất phát triển, thực hiện công bằng xã hội.....	29
1.5. BHXH đối với khu vực kinh tế ngoài quốc doanh	29
1.5.1. Vai trò của BHXH đối với khu vực kinh tế ngoài quốc doanh	29
1.5.1.1. Vai trò đối với người lao động	29
1.5.1.2. Vai trò đối với đối với doanh nghiệp	30
1.5.1.3. Vai trò đối với nhà nước.....	31
1.5.2. Cơ sở thực hiện chính sách BHXH đối với khu vực KTNQD.....	32
1.5.2.1. Tính tất yếu của việc khu vực KTNQD tham gia BHXH.....	32
1.5.2.2. Những căn cứ pháp lý để thực hiện BHXH cho KVKTND	35
Chương 2: PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU	38
2.1. Các câu hỏi đặt ra cần nghiên cứu	38
2.2. Phương pháp nghiên cứu.....	38
2.2.1. Phương pháp thu thập số liệu thứ cấp	38
2.2.2. Phương pháp thu thập số liệu sơ cấp.....	38
2.2.3. Phương pháp phân tích thông tin	38
2.2.3.1. Phương pháp phân tổ.....	38
2.2.3.2. Phương pháp so sánh.....	39
2.2.3.3. Phương pháp chuyên gia, chuyên khảo.....	39

2.2.3.4. Phương pháp phân tích SWOT (Điểm mạnh, điểm yếu)	39
2.3. Hệ thống chỉ tiêu nghiên cứu	39
Chương 3: THỰC TRẠNG CÔNG TÁC THU BHXH KHU VỰC KINH TẾ NGOÀI QUỐC DOANH TRÊN ĐỊA BÀN TỈNH THÁI NGUYÊN.....	40
3.1. Khái quát về cơ quan BHXH tỉnh Thái Nguyên	40
3.3.1. Về tổ chức bộ máy	40
3.3.2. Chức năng	40
3.2. Tình hình thực hiện chính sách BHXH ở khu vực KTNQD.....	43
3.2.1. Sự chỉ đạo của BHXH Việt Nam đối với khu vực KTNQD về việc thực hiện chính sách BHXH	43
3.2.2. Tình hình thực hiện BHXH khu vực KTNQD trên địa bàn tỉnh Thái Nguyên	44
3.2.2.1. Thời kỳ 2006 trở về trước	45
3.2.2.2. Thời kỳ từ 2007 đến ngày 31/12/2011	45
3.3. Những thành tựu đạt được và những vấn đề còn tồn tại.....	52
3.3.1. Thành tựu	52
3.3.2. Những vấn đề còn tồn tại	53
3.3.3. Nguyên nhân tồn tại	55
3.3.3.1. Từ phía doanh nghiệp.....	55
3.3.3.2. Từ phía người lao động	56
3.3.3.3. Từ phía các tổ chức bảo vệ quyền lợi cho người lao động.....	57
3.3.3.4. Từ luật và chính sách.....	57
3.3.3.5. Từ phía cơ quan quản lý	58
Chương 4: NHỮNG GIẢI PHÁP HOÀN THIỆN CÔNG TÁC QUẢN LÝ THU BHXH KHU VỰC KINH TẾ NGOÀI QUỐC DOANH TRÊN ĐỊA BÀN TỈNH THÁI NGUYÊN	61
4.1. Định hướng hoàn thiện công tác quản lý thu BHXH Việt Nam và kế hoạch triển khai của BHXH tỉnh Thái Nguyên đến năm 2015	61
4.1.1. Định hướng hoạt động và hoàn thiện công tác quản lý thu của BHXH Việt Nam đến năm 2015	61

4.1.2. Kế hoạch triển khai thực hiện quản lý thu của BHXH tỉnh Thái Nguyên đến năm 2015	64
4.1.3. Dự báo kế hoạch thu BHXH trên địa bàn tỉnh Thái Nguyên từ 2012 đến năm 2015 .	65
4.2. Một số giải pháp hoàn thiện công tác quản lý thu BHXH cho khu vực KTNQD trên địa bàn tỉnh Thái Nguyên.....	66
4.2.1. Giải pháp chung cho khu vực KTNQD.....	66
4.2.2. Giải pháp cụ thể cho khu vực KTNQD trên địa bàn tỉnh Thái Nguyên.....	74
4.2.2.1. Mở rộng phạm vi đối tượng tham gia BHXH để tăng thu trên địa bàn tỉnh Thái Nguyên	74
4.2.2.2. Hoàn thiện phương thức thu đóng, quy trình quản lý thu nộp BHXH.....	76
4.2.2.3. Các giải pháp thu hồi nợ đọng BHXH	79
4.2.2.4. Đẩy mạnh công tác cải cách thủ tục hành chính	81
4.2.2.5. Tăng cường công tác thanh tra, kiểm tra, giám sát đối với công tác quản lý thu quỹ BHXH	82
4.3. Một số kiến nghị.....	84
4.3.1. Kiến nghị đối với Nhà nước	84
4.3.2. Kiến nghị đối với cơ quan BHXH cho lao động khu vực NQD	85
4.3.3. Kiến nghị đối với BHXH tỉnh Thái Nguyên	86
4.3.4. Kiến nghị đối với các đơn vị ngoài quốc doanh.....	86
KẾT LUẬN	88
TÀI LIỆU THAM KHẢO.....	89

DANH MỤC CÁC TỪ VIẾT TẮT

1. BHXH : Bảo hiểm xã hội
2. DNNQD : Doanh nghiệp ngoài quốc doanh
3. DN : Doanh nghiệp
4. NLĐ : Người lao động
5. NSDLĐ : Người sử dụng lao động
6. TBXH : Thương binh xã hội
7. QH : Quốc hội
8. KTNQD : Kinh tế ngoài quốc doanh
9. TNLĐ-BNN : Tai nạn lao động – Bệnh nghề nghiệp.

DANH MỤC CÁC BẢNG

Bảng 1.1: Cơ cấu quy mô vốn đầu tư của khu vực kinh tế NQD năm 2011.....	19
Bảng 1.2: Số doanh nghiệp đang hoạt động sản xuất kinh doanh tại thời điểm 31/12 năm 2011 theo thành phần kinh tế.....	20
Bảng 1.3: Cơ cấu số doanh nghiệp đang hoạt động sản xuất kinh doanh tại thời điểm 31/12 năm 2011 theo thành phần kinh tế.....	20
Bảng 1.4: Tổng số lao động trong các doanh nghiệp tại thời điểm 31/12 năm 2011 theo thành phần kinh tế.....	21
Bảng 1.5: Cơ cấu số lao động trong các doanh nghiệp tại thời điểm 31/12 năm 2011 theo thành phần kinh tế.....	21
Bảng 1.6: Tổng vốn sản xuất kinh doanh hàng năm của các doanh nghiệp theo thành phần kinh tế.....	22
Bảng 1.7: Cơ cấu vốn sản xuất kinh doanh hàng năm của các doanh nghiệp theo thành phần kinh tế.....	22
Bảng 1.8: Tổng mức bán lẻ hàng hóa và doanh thu dịch vụ tiêu dùng theo giá thực tế.....	26
Bảng 1.9: Cơ cấu mức bán lẻ hàng hóa và doanh thu dịch vụ tiêu dùng theo giá thực tế.....	26
Bảng 1.10: Sự đóng góp vào tổng sản phẩm trên địa bàn theo giá thực tế theo thành phần kinh tế.....	27
Bảng 1.11: Cơ cấu sự đóng góp vào tổng sản phẩm trên địa bàn theo giá thực tế theo thành phần kinh tế.....	27
Bảng 3.1: Đơn vị sử dụng lao động khu vực NQD tham gia BHXH.....	46
Bảng 3.2: Lao động trong các doanh nghiệp ngoài quốc doanh tham gia BHXH.....	48
Bảng 3.3: Số thu BHXH trong các doanh nghiệp ngoài quốc doanh.....	50
Bảng 3.4: Số tiền nợ BHXH của các doanh nghiệp ngoài quốc doanh.....	51
Bảng 4.1: Dự báo kế hoạch thu BHXH khu vực NQD trên địa bàn tỉnh Thái Nguyên giai đoạn 2012-2015.....	66

DANH MỤC CÁC SƠ ĐỒ, BIỂU ĐỒ

Sơ đồ 3.1: Tổ chức bộ máy BHXH tỉnh Thái Nguyên.....	41
Biểu đồ 3.1: Đơn vị sử dụng lao động khu vực NQD tham gia BHXH.....	47
Biểu đồ 3.2: Lao động trong các doanh nghiệp ngoài quốc doanh tham gia BHXH	49
Biểu đồ 3.3: Số tiền nợ BHXH của các doanh nghiệp ngoài quốc doanh	51